

تأثیر نگرش شکلی بر کاربرد سابقه هندسه در معماری ایرانی - اسلامی

(نمونه موردی: برج آزادی ، چهلستون و عالی قاپو)

سیده معصومه ریاضی ۱، سید علی سیدیان ۲

masome.riazi@yahoo.com

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه علوم تحقیقات آیت الله آملی

a_seyedian@umz.ac.ir

۲. استادیار گروه معماری دانشگاه مازندران

چکیده

هندسه ابزاری مناسب جهت نظم بخشیدن به معماری و برقراری روابط آگاهانه میان اجزای بنا با یکدیگر است ، تا در عین مرکب بودن ، یکپارچگی فضا را به عنوان یک ترکیب خلاق و هدفمند میسر سازد . اشراف معمار به علم هندسه و استفاده ی خلاقانه از آن ، تبدیل مفهوم به فضا و فرم را در فرایند طراحی تسهیل می کند و فرسایش مفهوم را در این روند به حداقل می رساند . حاصل چنین فرایندی ، نوعی معماری است که به دور از برداشت های سلیقه ای به لحاظ تناسبات قابل درک است . تحلیل روابط هندسی در بناهای ارزشمند ، روش تفکر و تصمیمات معمار را در برخورد با مسأله و یافتن راه حل مناسب برای پاسخگویی به آن می نمایاند و قابلیت تفکر هندسی را در نظم بخشیدن به فرایند طراحی معماری آشکار می سازد . عالی ترین نوع استفاده از علم و هندسه را ، در معماری ایرانی دوره ی اسلامی می توان مشاهده کرد . استفاده از ترسیمات هندسی در هنر و معماری ایران سابقه ی طولانی دارد . طرحمایه های هندسی مخصوصا پس از اسلام برای معین کردن اندازه های بنا و به دست آوردن تناسبات مطلوب مورد استفاده قرار گرفته است . معماری اسلامی - ایرانی در فرهنگ تشیع میراث گرانبغی است که از نسل های گذشته به یادگار گرفته شده است . در این پژوهش از روش استقرا استفاده شده و با رویکرد استدلالی - استنتاجی مباحث بیان شده اند . گردآوری اطلاعات در این پژوهش نیز ، به روش مطالعات میدانی و کتابخانه ای است . این تحقیق بر پایه شناخت و اهمیت یکی از انواع تناسباتی است که در بیشتر سیستم های منظم جهان هستی در جریان است . نتایج پژوهش آن است که معماری به طرز گسترده ای از تناسبات طلایی در هندسه بناهای خود بهره گرفته از جمله در تناسبات حیاط ، پنجره ها ، نقوش هندسی ، تقسیم بندی نما ، تناسبات باغچه ها ، حوض ها ، باغ ها ، کاخ ها . نتایج پژوهش راهکارهایی را برای معماری آینده ترسیم می کند که بر اساس آن می توان با بهره گیری بیشتر از هندسه در این نوع معماری ، اصول ثابتی را که بیانگر هویت معماری است در بناها احیا کرد .

کلید واژه ها : تناسبات طلایی ، هندسه در معماری ، معماری اسلامی ، معماری ایرانی